

Dopisy Jana Prouzy

(Letters from Jan Prouza, Briefe von Jan Prouza)

z Příběhu inženýra lidských duší

(based on The Engineer of Human Souls, aus Der Seeleningenieur)

Josef Škvorecký

Mark Karpilovskij (*1993)

Válka (War, der Krieg), ca ♩ = 66

mf

Red. _____

mf

pesante

molto rit.

Red. _____

Z prvního dopisu (From the first letter, Aus dem ersten Brief)

Un poco rubato, ca ♩ = 60

Život je krásný, Dáne

Life is beautiful, Dan,

Das Leben ist schön, Dan,

ale kdyby nebylo poesie:

but if there were no poetry:

auch wenn da keine Poesie wäre:

p

Red. _____

"Uviděl jsem náhle v pachu novin tona,
 "Suddenly, drowning in the smell of newspapers,
 "Ich sah plötzlich im Staub einer Zeitung tauchend,

11

sníh a velkou podobiznu Edisona"
 I saw snow and a big portrait of Edison"
Schnee und ein großes Porträt von Edison"

Dej na sebe pozor, milovaný Dáne!
 Take care, dear Dan!
 Pass auf dich auf, geliebter Dan!

12

Musíme přežít válku.
 We must survive the war.
 Wir müssen den Krieg überleben

Potom...
 And then...
 Dannach...

**Na konci války (At the end of war,
 am Ende Krieges), ca ♩ = 66**

14

18

Z druhého dopisu (from the second letter, aus dem zwiten Brief)

Agitato, ca ♩ = 115

Nějak je mi úzko
I am somewhat distressed
Ich habe Angst,

Dáne.
Dan.
Dan.

Tys o něčem
You spoke of
Du hast während

20

takovém mluvil už za války,
something like this during the war already,
des Krieges über so etwas gesprochen,

ale já ti to moc nevěřil.
but I didn't believe it much.
aber ich habe Dir nicht ganz geglaubt.

22

Pramenem poesie prý není,
The source of poetry, allegedly,
Es wird gesagt, dass die Quelle der Poesie

jak jsem napsal já, Krása,
is not, as I wrote, Beauty,
nicht, wie ich schrieb, Schönheit ist

24

řekl mi soudruh člověk, ale
comrade Human told me,
Genosse Mensch sagte mir,

Třídní Nenávist, Třídní
but Class Hate, Class
es ist Klassenhass, Klassen-

Boj!
Fight!
kampf!

26

Meno mosso, ca ♩ = 70

Dáne, je mi poněkud úzko.

Dan, I feel somewhat uneasy.

Dan, ich fühle mich irgendwie bange.

29

Musical score for measures 29-30. The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand plays a series of chords, and the left hand plays a simple bass line. The tempo is marked 'Meno mosso, ca ♩ = 70'.

Snad mám ještě v nepořádku nervy, válka přece skončila

I guess my nerves are still bad, after all, the war ended

Vielleicht sind meine Nerven noch in Aufruhr, der Krieg wäre fast gestern

30

Musical score for measures 30-31. The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand plays a series of chords, and the left hand plays a simple bass line. The tempo is marked 'Meno mosso, ca ♩ = 70'.

skoro včera.

Ale snad -

Doufám, Dáne, žes neměl pravdu!

just yesterday.

Maybe -

I hope, Dan, that you're wrong!

zu Ende gegangen. Aber vielleicht -

ich hoffe, Dan, hattest du nicht recht!

31

Musical score for measures 31-32. The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand plays a series of chords, and the left hand plays a simple bass line. The tempo is marked 'Meno mosso, ca ♩ = 70'.

Z třetího dopisu (from the third letter, aus dem dritten Brief)

Zlověstně (Ominously, Bedrohlich), ca ♩ = 50

Milý Dáne, co říkáš tomu, co se děje?

Dear Dan, what do you think about what's going on?

Lieber Dan, was sagst du zu dem, was los ist?

33

Musical score for measures 33-34. The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand plays a series of chords, and the left hand plays a simple bass line. The tempo is marked 'Zlověstně (Ominously, Bedrohlich), ca ♩ = 50'.

Měl bych mít radost, ale spíš je mi úzko.
I should be happy, but I'm rather anxious.
Ich sollte mich freuen, aber ich bin verängstigt.

Co se děje, je samozřejmě skvělé.
What is hapenning is great of course.
Was passiert, ist natürlich großartig.

36

Ped. _____

Konečně se přestalo mluvit ve frázích,
Finally they've stopped talking in phrases,
Endlich werden keine Phrasen mehr gesprochen,

38

Ped. _____

konečně se vláda ptá lidí na jejich mínění,
the government is asking for people's opinion,
die Regierung fragt die Leute nach ihrer Meinung, endlich kann man Zeitungen

39

Ped. _____

konečně se dají číst noviny a snad se dočkají spravedlnosti
newspapers are finally readable and perhaps there will be justice
lesen und vielleicht werden auch die politischen Gefangenen

40

Ped. _____

i političtí vězni.

Jenže, Dáne, nevím.

for political prisoners.

But, Dan, I'm not sure.

ihre Gerechtigkeit erhalten. Aber Dan, ich bin mir nicht sicher.

Quasi Tempo I, ♩ = 66

41

stringendo

Red. Red. Red.

44

Vpád (Invasion, Einfall).

ff

3

Red. Red. Red. Red. Red.

48

3

dim.

3

Dopis č. 4 (Letter No. 4, Brief No. 4), Grave, ca ♩ = 50

Drahý Dáne, je Ti taky smutno, vid',

v daleké Kanadě? Mně je zle, Dáne,

Dear Dan, you're sad too, aren't you,

far away in Canada? I feel sick, Dan,

Lieber Dan, ob du wohl auch traurig bist

im fernen Kanada? Ich fühle mich so übel

50

p

Red. Red.

jak mi nikdy nebylo. Čtu si Holana:
like I never have. I read Holan:
Dan, wie nie zuvor. Ich lese Holan:

52

Red.

"A neříkejte, že básník všechno zveličuje."
"And don't say that a poet exaggerates everything."
"Und sagt mir bloss nicht, dass ein Dichter alles übertreibt."

53

Red.

Nezveličuje. Dívám se do zrcadla...
He doesn't. I look in the mirror...
Er übertreibt nicht. Ich schaue in den Spiegel...

54

mp

Red.

"je to rozryvná tvář muže, který ví, že i Bůh,
"it is a ragged face of a man, who knows, that
"es ist das zermürbte Gesicht eines Mannes, der weiß, dass sogar Gott

55

Red.

a brzy, litoval, že stvořil člověka."
 even God, and soon, regretted the creation of Man."
es bald bereute, dass er den Menschen erschaffen hat."

56

Ped.

S lidmi se něco stalo.
Something has happened to people.
 Mit den Leuten ist etwas passiert.

57

mf
Ped.

Už se nikdo s nikým ani neschází, nevěří si,
Noone is meeting anyone anymore, they don't trust each other,
 Niemand trifft sich mehr, sie trauen sich nicht,

58

Ped.

a jenom závidí, závidí...
and just envy, envy...
 und sie beneiden nur, beneiden...

A ta strašně krátká paměť, Bože, ta kratičká
And the terribly short memory, God, such short
 Und das schreckliche kurze, Gott, das kurze

59

Ped.

paměť!
memory!
Gedächtnis!

Včera přísahali, dnes...
Yesterday they swore, today...
Gestern hatten sie geschworen, und heute...

61

sf sf p

Poco piú mosso, ca ♩ = 55

A po tom všem nelze vůbec nic psát, pokud v tom není

And after all that, nothing can be written unless

Und nach all dem kann man überhaupt nichts mehr schreiben, wenn nichts

62

p dolce

Red.

přítomno, co se stalo, neboť se stalo, Dane.

what happened is present, because it happened, Dan.

von dem enthalten ist, was passiert ist, weil es passiert ist, Dan.

63

Red.

Ať už mělo přijít cokoliv, srovnali nás železnou pěstí,

Whatever was coming, they leveled us with an iron fist,

Was auch immer geschehen sollte, sie haben uns mit eiserner Faust dem

64

Red.

a to není nikdy spravedlivé.
and that is never fair.

Nemůže být.
It cannot be.

Erdboden gleichgemacht, und das ist nie fair.

So kann es nicht sein.

65

Musical score for measures 65-66. The score is in G major and 3/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand has a melodic line with a fermata over the first two measures. The left hand has a bass line with a fermata over the first two measures. The dynamic marking is *pp* (pianissimo) with a hairpin crescendo leading to it.

Piú mosso, ca ♩ = 66

Skrze železnou rukavici nemáš cit.

You can feel nothing through an iron glove.

Du hast kein Gefühl durch einen eisernen Handschuh

67

Musical score for measures 67-68. The score is in G major and 3/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand has a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The left hand has a bass line with a triplet of eighth notes in the first measure. The dynamic marking is *pp* (pianissimo) with a hairpin crescendo leading to it.

Ano, měli pravdu po Únoru, když říkali,

Yes, they were right after The February to say

Ja, sie hatten Recht nach dem Februar als sie sagten,

68

Musical score for measures 68-69. The score is in G major and 3/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand has a melodic line with a fermata over the first measure. The left hand has a bass line with a fermata over the first measure. The dynamic marking is *pp* (pianissimo) with a hairpin crescendo leading to it.

že ve všem musí být Únor.

that it must be everywhere.

dass in allem der Februar sein muss.

A dnes?

But today?

Und heute?

V ničem nesmí být ten rok.

The Year must not be mentioned.

Das Jahr darf in nichts stehen.

69

Musical score for measures 69-70. The score is in G major and 3/4 time. It features a piano accompaniment with a treble and bass clef. The right hand has a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The left hand has a bass line with a triplet of eighth notes in the first measure. The dynamic marking is *f* (forte) with a hairpin crescendo leading to it, then *mf* (mezzo-forte).

Je sice dovoleno básnit i o tom, co se po Únoru zakazovalo:
Though it is allowed to verse of what was previously forbidden:
 Es ist erlaubt, über das zu dichten, was nach Februar verboten war:

72

And. o lásce, o květinách, o přírodě. Ale o všem ostatním, jen pokud v tom není
of love, flowers, Nature, there must never be a mention of the
 über Liebe, Blumen und Natur Auch über alles andere nur immer ohne

73

And. Takový, jaký byl. Jaký byl skoro pro všechny. Ne pro téměř
As it was. As it was for nearly everybody. Not just for the
 nepozorovatelnou menšinu, kterou podpořila železná pěst.
almost unobservable minority supported by the Iron Fist.

annus mirabilis.

So wie es war. So wie es für fast alle war.
 Nicht für die fast unmerkbare Minderheit, die von
 der eisernen Faust unterstützt wird.

75

L'istesso tempo, ca ♩ = 66

Já už nemohu. Protože,
I can't go on anymore Dan,
Ich kann nicht mehr. Denn,

Dáne, já jsem konečně dospěl k přesvědčení
because I have finally come to believe
Dan, ich bin endlich zu der Überzeugung

76

mf

Red. _____
že je možné podstoupit všechna možná
that it is possible to bear
gekommen, dass es möglich ist, alle Risiken

Red. _____
rizika svobody, ale riziko
all kinds of risks of freedom,
der Freiheit einzugehen, aber

78

Red. _____
nesvobody je
risk of unfreedom
das Risiko der Nicht-Freiheit

Red. _____
pro člověka neúnosné.
is unbearable for man.
ist für den Menschen unerträglich.

80

morendo

Red. _____
Já už ho nemohu nést.
I cannot bear it anymore.
Ich kann es nicht mehr ertragen.

Red. _____
Nepíšu. Co je nejstrašnější:
I don't write. And what's worse,
Ich schreibe nicht. Und was schlimmer ist,

82

ani do zásuvky.

not even into the drawer.

nicht einmal zur Reserve.

Jenom někdu čtu, co píšou -

I just sometimes read what they write -

Ich lese nur manchmal was sie schreiben -

84

Musical score for measures 84-85. The score is written for a grand piano with two staves. The right hand has a treble clef and the left hand has a bass clef. The key signature has one sharp (F#). The melody in the right hand consists of quarter notes: F#4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F#5, G5, A5, B5, C6. The left hand has a bass clef and plays a simple accompaniment of quarter notes: F#2, G2, A2, B2, C3, D3, E3, F#3, G3, A3, B3, C4. A fermata is placed over the final notes of both hands. The word "subito fine" is written at the end of the piece.

- ta mláďata, a ty věčné staré svině. Jak lehké by bylo na jejich vyblitinky satiram scribere.

- the cubs, and the eternal old swines.

How easy it would be to satiram scribere of their vomitings!

- die Jungen und die ewigen alten Schweine.

Wie leicht wäre auf deren Ausgespeites satiram scribere.

86

Musical score for measures 86-87. The score is written for a grand piano with two staves. The right hand has a treble clef and the left hand has a bass clef. The key signature has one sharp (F#). The melody in the right hand consists of a single quarter note: F#4. The left hand has a bass clef and plays a single quarter note: F#2. A fermata is placed over the final notes of both hands.

Quasi da capo, ca ♩ = 66

Ale už nemám sílu.

But I have no strength left.

Aber ich habe kein Kraft mehr.

Kdo vlastně vyhrál tu velkou válku, Dáne?

Who won the great war, Dan?

Wer hat den großen Krieg eigentlich gewonnen, Dan?

87

Musical score for measures 87-88. The score is written for a grand piano with two staves. The right hand has a treble clef and the left hand has a bass clef. The key signature has one sharp (F#). The melody in the right hand consists of a single quarter note: F#4. The left hand has a bass clef and plays a simple accompaniment of quarter notes: F#2, G2, A2, B2, C3, D3, E3, F#3, G3, A3, B3, C4. A fermata is placed over the final notes of both hands. The word "mf" is written at the beginning of the piece. The word "Ped." is written at the end of the piece.

Kdo to vlastně
Who did actually
Wer hat diesen dummen und

vyhrál tu pitomou a hroznou válku...?
win the stupid and terrible war...?
schrecklichen Krieg eigentlich gewonnen...?

89

ped. ped. ped.

91

ped. ped. ped. ped. ped. ped. ped. ped.

97

4/4 4/4

Tisková zpráva, neutrálním hlasem zpravodaje
(Press release, neutral voice of a journalist, Pressemitteilung, neutrale Stimme eines Journalisten)

quasi marcia funebre, ca ♩ = 50

Tisková zpráva: Ke spisovatelům, kteří spáchali sebevraždu po
Press release: A new name was added to the list of writers

Presmitteilung: Zu den Schriftstellern, die nach dem sowjetischen

98

p

sovětském vpádu do Československa, přibylo nové jméno.
who committed suicide after Soviet invasion of Czechoslovakia.

100 Einmarsch in die Tschechoslowakei Selbstmord begangen, kam ein neuer Name dazu.

Musical notation for the first system, measures 100-101. It consists of two staves (treble and bass clefs) with a brace on the left. The notation is sparse, with notes and rests corresponding to the lyrics below.

Básník Jan Prouza byl dne dvacátého osmého srpna 1972

Poet Jan Prouza was found hanged in his apartment

101 Der Dichter Jan Prouza wurde am 28. August 1972

Musical notation for the second system, measures 101-102. It consists of two staves (treble and bass clefs) with a brace on the left. The notation is sparse, with notes and rests corresponding to the lyrics below.

nalezen ve svém bytě oběšen.

on the 28th of August, 1972.

102 erhängt in seiner Wohnung aufgefunden.

Musical notation for the third system, measures 102-103. It consists of two staves (treble and bass clefs) with a brace on the left. The notation is sparse, with notes and rests corresponding to the lyrics below.

Bezprostřední příčina sebevraždy není známa.
Zdá se, že Jan Prouza nezanechal žádný dopis na rozloučenou,
pokud takový dokument včas neodstranila policie.

*The immediate reason of the suicide remains unknown.
Jan Prouza seems to not have left any farewell letters,
unless such a document was promptly removed by the police.*

Die unmittelbare Ursache des Selbstmordes ist unbekannt.
Jan Prouza scheint keinen Abschiedsbrief hinterlassen zu haben,
es sei denn, ein solches Dokument wurde rechtzeitig von der Polizei entfernt.

103

Musical notation for measure 103, showing two staves with rests and fermatas.

104

Musical notation for measure 104, showing two staves with notes, dynamics (*mf*, *sfz*), and a fermata.